

Diplomski studij

**Informacijska i
komunikacijska
tehnologija**

Telekomunikacije i
informatika

Računarstvo

Programsko inženjerstvo i
informacijski sustavi

Računarska znanost

Raspodijeljeni sustavi

Pitanja za provjeru znanja
1. blok predavanja

Ak. g. 2021./2022.

Napomena: Preporučena literatura su bilješke s predavanja.

Zadatak 1.1	Objasnite pojam skalabilnosti raspodijeljenog sustava.
Zadatak 1.2	Objasnite pojam migracijske transparentnosti raspodijeljenog sustava.
Zadatak 1.3	Definirajte Internet stvari.
Zadatak 1.4	Opišite okruženje Interneta stvari. Na jednom primjeru usluge navedite ulogu svakog dionika u ostvarenju usluge.

1.1 Skalabilnost omogućava povećavanje sustava prilikom pristizanja više zahtjeva, to se može raditi automatski ili ručno, replikama imamo problem održavanja konzistentnosti između kopije i originala, višetrukostcu - raspodijeljena baza podataka.

- koliko ih skaliramo
- na kojem prostoru (nije isto lokalno ili mrežno)
- kako komuniciraju

1.2 prikrivanje promjene lokacija, ako promijenimo lokaciju to ne omogućava pristup sredstvu niti mijenja taj način

1.3 povezivanje uređaja na internet, iz fizičkog i virtualnog svijeta
svojstva stvari - generira/prima podatke, ima id

1.4 senzor može opaziti okolinu, aktuator izvršiti određene funkcije, oni se spajaju na internet i imaju svoj id. Njima upravlja ili šalje podatke svome korisniku, primjer je mikrokontroler esp 8266 koji se može spojiti na internet i preko kojeg se mogu dobivati podaci te slati naredbe

**Zadatak
2.1**

Korisnik nakon ispunjavanja obrasca na Web-u odabire opciju *Submit*, čime pošalje podatke Web-poslužitelju na adresu *www.tel.fer.hr/obrazac/accept* korištenjem protokola HTTP verzije 1.1. Kojim se HTTP zahtjevom šalju podaci poslužitelju i kako je definiran prvi redak zahtjeva?

**Zadatak
2.2**

Objasnite opći format poruka protokola HTTP. Navedite kako glasi potpun i apsolutan URI koji identificira resurs zatražen u zahtjevu, ako prva 2 retka HTTP zahtjeva sadrže sljedeće podatke:

GET /predmet/rassus HTTP/1.1
Host: www.fer.hr

**Zadatak
2.3**

Objasnite razliku između web-aplikacija temeljenih na CGI (Common Gateway Interface) i poslužiteljskim skriptama.

**Zadatak
2.4**

Navedite dva osnovna načina rada protokola SOAP i objasnite kako se poruka SOAP šalje pomoću protokola HTTP.

**Zadatak
2.5**

Objasnite sadržaj apstraktnog i konkretnog opisa u strukturi dokumenta WSDL.

**Zadatak
2.6**

Objasnite svojstvo slabe povezanosti usluga kod uslužno orijentirane arhitekture.

2.1 POST /obrazac/accept HTTP 1.1

2.2 apsolutni uri --> http://www.fer.hr/predmet/rassus

Format

Request GET /path HTTP/1.0 --> GET - metoda, /path - putanja, HTTP/x.x - verzija

Response HTTP/1.0 200 OK , HTTP/1.0 -verzija, 200 OK - status kod

sastoji se od početnog retka, zaglavlja, te tijela

2.3 CGI kod svakog zahtjeva pokreće proces, podaci se razmjenjuju preko varijabli i tokova (Bash i Perl), nakon obrade proces se gasi, stvaranje i gasenje resursa troši resurse.

Server script - generiranje htmla iz skripte (PHP, ASP, Ruby on Rails), stednja resursa

2.4 remote procedure call (RPC) i razmjena dokumenata/poruka, Poruka SOAP, koja je pisana jezikom XML, zaglavlje i tijelo poruke SOAP se nalaze u tijelu poruke HTTP

2.5 Apstraktan -

types (vrste podataka neovisne o platformi i jeziku)

message (ulazne i izlazne poruke kao parametri),

operation (operacija na uzluzi, sastoji se od ulaznih, izlaznih i iznimnih poruka)

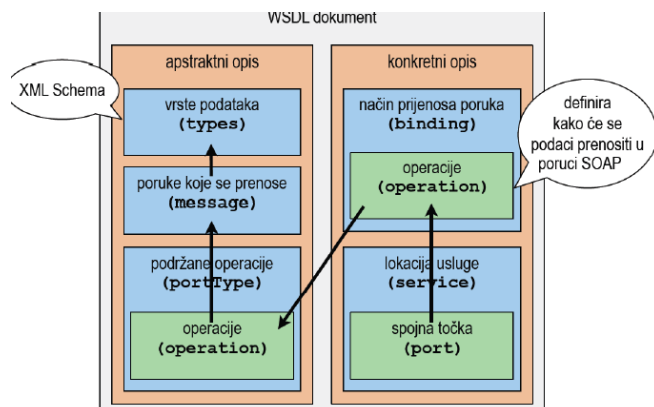
portType (koristi poruke za opisivanje operacija)

konkretni -

binding (konkretna impelmentacija povezana s operacijama u apstraktnom opisu)

service (uri na kojem je usluga)

2.6 jedna usluga ne ovisi o tehnologiji implementacije druge

Zadatak 3.1

Objasnite razliku između sinkrone i asinkrone komunikacije.

Zadatak 3.2

Navedite obilježja komunikacije *socketom* UDP.

Zadatak 3.3

Skicirajte tijek komunikacije između klijenta i poslužitelja te objasnite odgođeni sinkroni poziv udaljene procedure RPC (*Remote Procedure Call*).

Zadatak 3.4

Skicirajte model pozivanja udaljene metode Java RMI (*Remote Method Invocation*). Navedite korake u komunikaciji potrebne da bi klijent pozvao metodu dostupnu na poslužitelju, uz pretpostavku da je klasa *stub* već instalirana na klijentskoj strani.

3.1

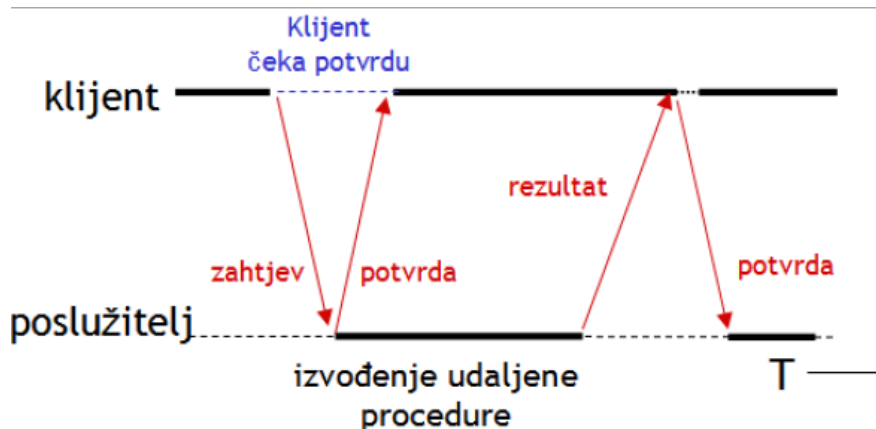
Sinkrona komunikacija - posiljalac je blokiran dok primalac ne odgovori,
asinkrona - nakon slanja poruke može ju ponoviti jer nije blokiran

3.2

Za razliku od TCP-a, nema provjere paketa, služi za prijenos videa pa gubitci se mogu tolerirati do neke granice
nespojini
prenosi datagrame
asinkrona komunikacija
tranzijentna stanja

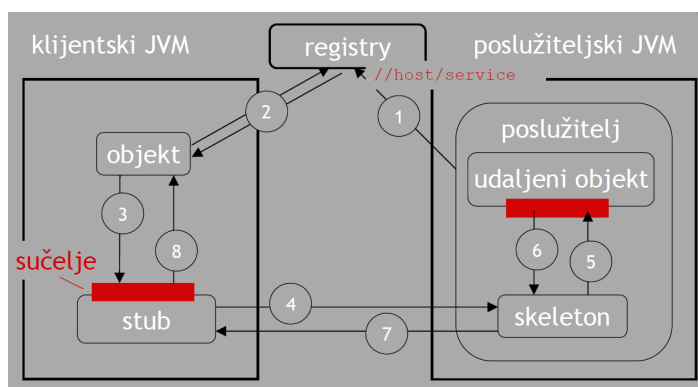
3.3

klijent nije blokiran dok čeka rezultat izvođenja, već nastavlja s radom nakon uspješnog primitka potvrde. Kasnije mu poslužitelj šalje rezultat koristeći drugi asinkroni poziv udaljene procedure.

3.4

1. Poslužitelj registrira udaljeni objekt pod odabranim imenom.
2. Klijent od registryja traži referencu na udaljeni objekt koristeći registrirano ime.
3. Klijent poziva metodu stuba dostupnu na klijentskom računalu.
4. Stub serijalizira parametre i šalje ih skeletonu.
5. Skeleton deserijalizira parametre i poziva metodu udaljenog objekta.
6. Udaljeni objekt vrada rezultat izvođenja metode skeletonu.
7. Skeleton serijalizira rezultat i šalje ga stubu.
8. Stub deserijalizira rezultat i dostavlja ga klijentu.

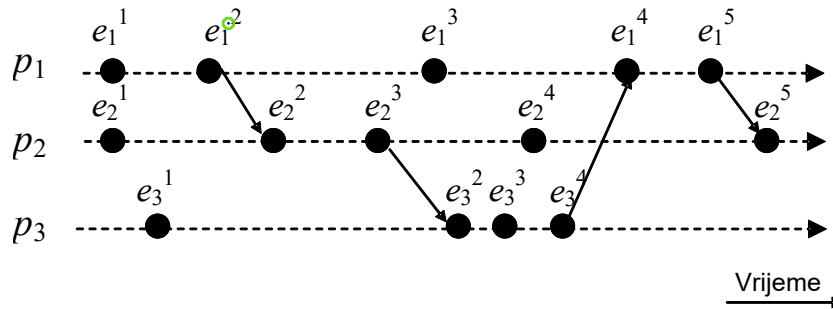

Zadatak 4.1

Objasnite za koje je od sljedeća tri svojstva raspodijeljenih sustava značajna komunikacijska složenost algoritama: a) replikacijska transparentnost b) skalabilnost c) otvorenost.

Zadatak 4.2

Na temelju primjera procesa sa slike **objasnite** jesu li sljedeći parovi događaja uzročno povezani ili nisu? a) e_1^3 i e_2^2 i b) e_2^2 i e_1^5 .

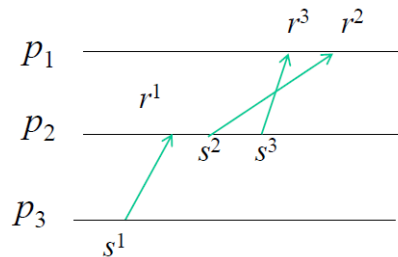

Zadatak 4.3

Objasnite model komunikacijskog kanala koji se temelji na uzročnoj slijednosti.

Zadatak 4.4

Objasnite zašto za sljedeći primjer vrijedi CO ili vrijedi non-CO?

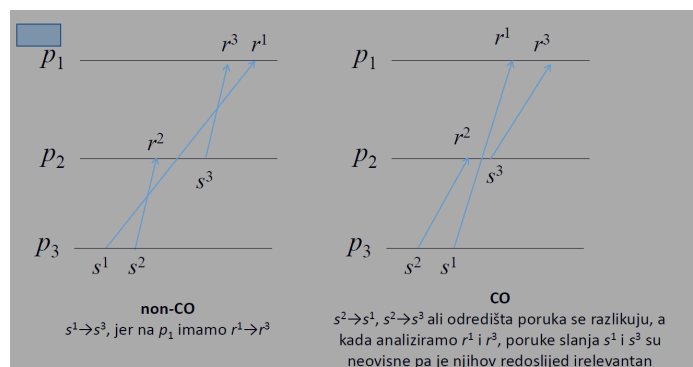
4.1 C je valjda, replikacijska transparentnost znaci da ne znas kojoj replici pristupas, skalabilnost povecanje resursa, jedino otvorenost izgleda kao mjesto koje treba

4.2 a) neovisni su jer nema izmjene poruka, b) ima

4.3 osigurava da su slanje 2 poruka istom primatelju dodu u onom redoslijedu u kojem su poslana

4.4

Prema slici desno rekao bih da je to non-Co jer imamo krizanje linija i $s^2 \rightarrow s^3$ jer na p_1 imamo $r^2 \rightarrow r^3$ sto god to znacilo ili funkcioniralo

Zadatak 5.1 Skicirajte i objasnite primjer komunikacije porukama između dva procesa/objekta (primatelja i pošiljatelja). Kakva je komunikacija porukama s obzirom na vremensku ovisnost primatelja i pošiljatelja?

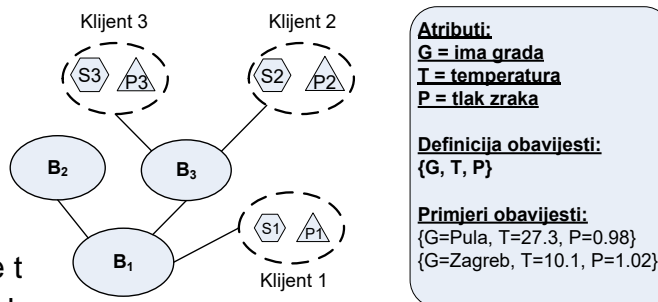
Zadatak 5.2 Objasnite sličnosti i razlike u obilježjima komunikacije između dva komunikacijska modela podržana s JMS (*Java Messaging Service*)?

Zadatak 5.3 Navedite i objasnite operacije koje implementira programska infrastruktura dijeljenog podatkovnog prostora.

Zadatak 5.4 Raspodijeljeni sustav objavi-pretplati, u kojem se koristi **algoritam preplavlivanja obavijestima**, sastoji se od 3 posrednika i 3 klijenta kako je prikazano slikom. Svaki klijent u sustavu ima ulogu pretplatnika i objavljiivača. Odgovorite na sljedeća pitanja:

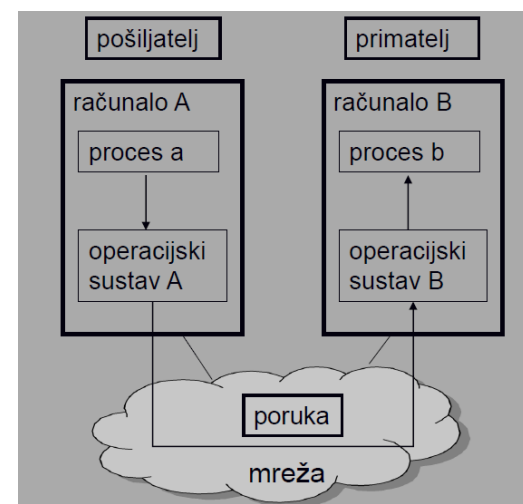
5.3

write(t) - dodaj tuple u raspodijeljeni podatkovni prostor, read(s)->t vraća tuple t predlošku s take(s)->t vraća tuple t koji odgovara predlošku s i brise ga iz podatkovnog prostora

- U trenutku t_1 **klijent 1** generira pretplatu $s1=\{G=Zagreb, T<15.5, P>0.98\}$. Napišite oznake svih posrednika na kojima se pohranjuje ova pretplata.
B1
- U trenutku $t_2>t_1$ **klijent 2** generira pretplatu $s2=s1$. Napišite oznake svih posrednika na kojima se pohranjuje ova pretplata.
B3
- U trenutku $t_3>t_2$ **klijent 3** generira obavijest $p1=\{G=Zagreb, T=2.2, P=1.01\}$. Objasnite točan redoslijed kojim će se ova obavijest proširiti sustavom i biti isporučena zainteresiranim klijentima. $P3 \rightarrow B3 \rightarrow S2 \rightarrow B1 \rightarrow S1 \rightarrow B2$

5.1 U komunikaciji između pošiljatelja i primatelja rep sudjeluje kao posrednik. Pošiljatelju se u načelu garantira isporuka poruke u primateljev rep, ali ne i isporuka poruke primatelju. Primatelj može pročitati poruku iz repa u bilo kojem bududem trenutku. Stoga su pošiljatelj i primatelj poruke vremenski neovisni.

5.2 obje su vremenski neovisne, perzistentna, asinkrona
Point-to-Point - komunikacija porukama, sender mora znati id odredista, pokretanje pomocu pull

Publish/subscribe - objavi- pretplati - poruka
za skup pretplatnika
poruka je anonimna, pokretanje pomocu push

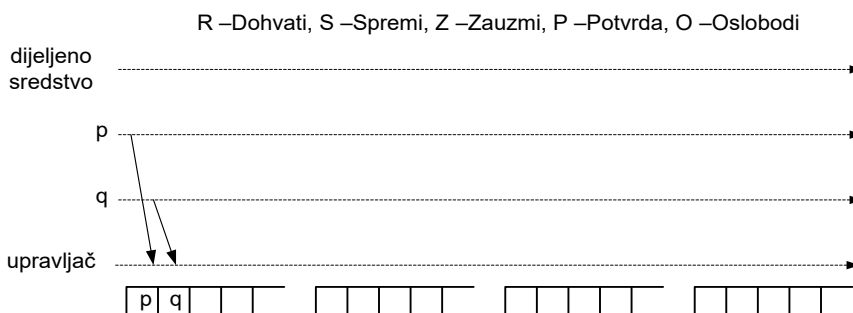
Zadatak 6.1

Prikažite i objasnite korake algoritma Berkeley za usklađivanje satnih mehanizama tri računala u raspodijeljenoj okolini. Računala imaju sljedeće vrijednosti satova $T(p)=03:02:00$, $T(q)=03:08:00$ i $T(c)=03:12:00$. Upravitelj je **treće računalo**. Pretpostavite da prijenos poruke između 2 računala traje 1 minutu i da upravitelj koristi svoje lokalno vrijeme kao zajedničko pri usklađivanju satnih mehanizama.

Zadatak 6.2

Opišite postupak međusobnog isključivanja dvaju procesa (p i q) primjenom središnjeg upravljača s repom čekanja tako da nacrtate redoslijed operacija i objasnite ih. Nakon zauzimanja dijeljenog spremnika, proces provodi jednu operaciju čitanja ili pisanja nad dijeljenim spremnikom.

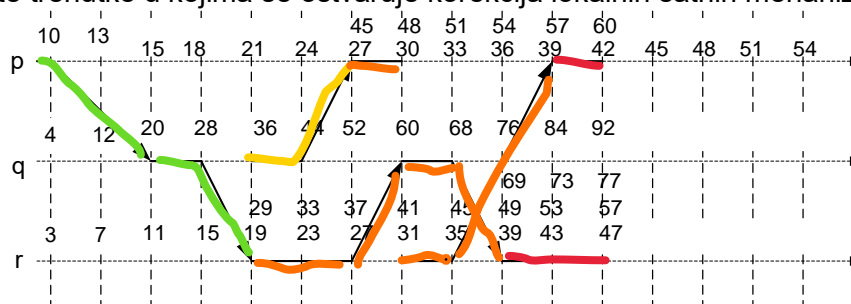
Zadatak 6.3

Za slijed razmjene poruka između tri računala prikazan na slici uspostavite globalni tijek vremena primjenom skalarnih oznaka logičkog vremena. Navedite i opišite trenutke u kojima se ostvaruje korekcija lokalnih satnih mehanizama.

gdje strelica počinje je tp
gdje strelica završava je tl

trenutak 1 -> pc2 s oznakom tp=28
koja je veća od tl = 19
lokalni se pomice tp+1=29

trenutak 2->pc1 prima poruku od pc2
s oznakom tp =44 koja je veća od tl=28
lokalni tp+1=45

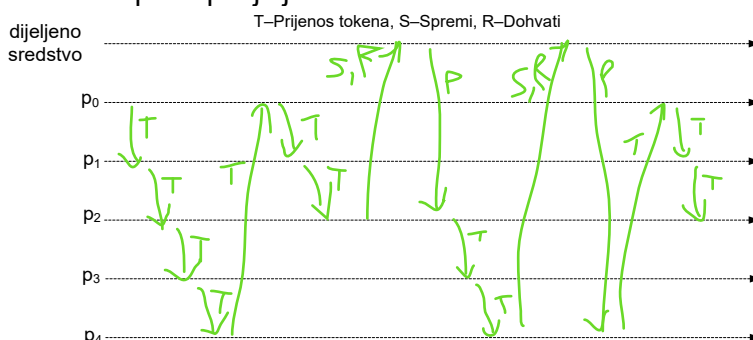
$$\begin{aligned} \max(19, 28+1) &= 29 \\ \max(44+1, 27) &= 45 \\ \max(68+1, 39) &= 69 \end{aligned}$$

Zadatak 6.4

Pet procesa postavljenih na različita računala u raspodijeljenoj okolini ostvaruje međusobno isključivanje primjenom prstena. Vrijeme prijenosa poruke zahtjeva i odgovora pri **pristupu dijeljenom sredstvu jednako je 3 ms**, vrijeme **obrade poruke zahtjeva na sredstvu je 5 ms**, vrijeme **prijenosa tokena između dva susjedna procesa u prstenu je 2 ms**. Kada primi **token**, proces može maksimalno jednom ostvariti pristup dijeljenom sredstvu prije nego što proslijedi **token** idućem susjedu. Naznačite navedena vremena na dijagramu. Koje je minimalno, a koje maksimalno vrijeme čekanja bilo kojeg procesa u prstenu za pristup dijeljenom sredstvu.

ako p4 taman preda token
on mora čekati
 $5 \times (\text{prijenos tokena između susjeda} = 2) = 10$

najgori slučaj je da svaki proces
zahtijeva sr 3+obraduje poruku +5
i prenese token)*4

Zadatak 7.1

Objasnite razliku između ispada sustava i neispravnosti u sustavu.

Zadatak 7.2

Pretpostavite da grupa procesa treba postići sporazum. U slučaju da su dva procesa grupe u stanju bizantskog ispada, koji je minimalni ukupni broj procesa u grupi za postizanje sporazuma?

Zadatak 7.3

Objasnite razliku protokola *three-phase commit* u odnosu na *two-phase commit*.

Zadatak 7.4

U grupi od 4 procesa (p_1 , p_2 , p_3 i p_4) proces p_1 je neispravan (pretpostavite bizantski ispad). Grupa procesa želi postići sporazum o identifikatorima ostalih procesa grupe. U koracima 1 i 3 procesi međusobno razmjenjuju podatke, a u koracima 2 i 4 prikupljaju i analiziraju primljene podatke. Nacrtajte na slici podatke koje procesi razmjenjuju u koracima 1 i 3, a za korake 2 i 4 navedite podatke koje pojedini proces ima na raspolaganju radi donošenja odluke o sporazumu.

7.1 ispad sustava --> vise ga nije moguće koristiti

neispravnost --> bug u kodu, pogreska u oblikovanju

7.3 three-fase commit --> rjesava problem blokiranja procesa u slucaju ispada kordinatora

2PC --> ako kordinator ispadne procesi ne mogu zakljuciti sto treba dalje napraviti